

ВІДГУК

на видання «Ігор Качуровський – Микола Шкурко:
листування. 1994 – 2013. Мюнхен – Ніжин» (2016)
(упоряд. М. П. Шкурко, передм. і прим. О. О'Лір)

Україна має багато визначних постатей, якими потрібно пишатися, віддавати їм шану за популяризацію та розвиток рідної мови, літератури, культури, історії. Через несприятливі соціально-економічні умови, політичний тиск, національний і релігійний гніт частина з них у ХХ ст. змушена була емігрувати за кордон. Проте й в інших країнах українська діаспора активно працює на благо Батьківщини. Серед емігрантів, які прославили рідний край (Б. Гаврилишин, К. Цісик, С. Крушельницька, Ю. Дрогобич, М. Йойович, Іван Багряний, У. Самчук, В. Барка, Є. Маланюк та ін.), визначальне місце посідає **Ігор Качуровський**, український поет, прозаїк, перекладач, літературознавець, педагог, журналіст, уродженець м. Ніжин Чернігівської обл. За 95 р. свого життя зробив дуже багато: захистив докторську дисертацію, викладав у *Католицькому у-ті (Буенос-Айрес)*, *у-ті El Salvador (Буенос-Айрес)*, *Українському вільному у-ті (Мюнхен)*, писав поетичні («Над світлим джерелом» (1948), «В далекій гавані» (1956), «Пісня про білий парус» (1971), «Свічада вічності» (1990), «Лірика» (2013)) й прозові твори (роман-дилогія «Шлях невідомого» (1956, 1979) і «Дім над кручею» (1966), повість «Залізний куркуль» (1959, 2005), збірник «Крути мого дитинства» (2007)), наукові праці («Новела як жанр» (1958), «Строфіка» (1967), «Фоніка» (1984), «Нарис компаративної метрики» (1985), «Основи аналізу мовних форм» (1995), «Генерика і архітектоніка» (2005, 2008)), перекладав тексти з 20 мов світу (збірка поетичних перекладів «Круг понадземний» (2007)), провів понад 2000 літературних бесід на Радіо «Свобода», був лауреатом шістьох премій (Національна премія України імені Тараса Шевченка за книгу «Променисті силвети: лекції, доповіді, статті, есеї, розвідки» (2006)), членом об'єднання українських письменників на еміграції «Слово», Спілки аргентинських письменників, Національної спілки письменників України.

20 р. Ігор Качуровський, перебуваючи в Мюнхені, листувався зі своїм земляком і другом **Миколою Шкурком**, ніжинським підприємцем, меценатом, директором Благодійного фонду «Ніжен», заступником голови Чернігівського обласного товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка. До 100-річчя від дня народження митця й науковця за сприяння Асоціації «Об'єднання підприємств Ніжинщини» та Ніжинської міськрайонної благодійної організації «Благодійний фонд «Ніжен» було опубліковано їхнє листування 1994 – 2013 рр. На 200 с. розміщені додатки: літературознавчі й мовознавчі статті, публіцистика, наукові дослідження, спогади Ігоря Васильовича, статті інших авторів, схеми, ноти пісні «Дощова ніч» (сл. І. Качуровського, муз. С. Спехи).

У листах землякиї друзі обговорюють та аналізують мовну, літературну, соціально-політичну, економічну, освітню ситуацію в Україні,

погоду в Мюнхені та Ніжині, стан здоров'я, мистецтво збирання грибів, діляться наболілим про сім'ю. І. Качуровський описує достовірні факти бою біля залізничної станції Крути (16 (29) січня 1918 р.), указує на правильність слововживання «на Україні», замість «в Україні» («акт послідовної і продуманої русифікації» [с. 217]); відмінювання та наголошування прізвищ (Чорновола – замість Чорновіла, Гóрлача – замість Горлача); неправомірність вилучення активних дієприкметників (н-д, нетанучий, лаюча), заміни слова «джерело» на «витоки»; наводить цікаві факти про діячів мистецтва (н-д, про Ф. Голобородька, О. Мак, М. Богуславську, Івана Багряного); уточнює, що ніжинська поліція не розстрілювала євреїв.

Із видання дізнаємося про активну участь М. Шкурка у відродженні історії та культури Чернігівщини., зокрема м. Ніжин. Так, за його ініціативою було опубліковано «Історія Ніжина мовою дат», «Легенди Ніжина» тощо. Саме М. Шкурко сприяв виданню творів І. Качуровського, отриманню ним Шевченківської премії (15 000 євро), відкриттю в Крутах музею митця, проведенню Всеукраїнської наукової конференції до 95-річчя земляка «Від Крут до «Старої Європи» (16.11.09), виданню збірника матеріалів конференції, статей, спогадів дослідника (н-д, «Крути мого дитинства» (2006), «Путівник для грибарів» (2011), презентації його праць в Україні. Також він виконав заповіт Ігоря Качуровського – поховати в рідних Крутах («Кінець мій уже близьенько. Хотілося б лежати на березі колишнього Остра – у Крутах. Хрест мав би бути цементовий, важкий (щоб не вкрали...), трираменний – зі скісним підніжком» [с. 425], «А похованим я хотів би бути в Крутах» [с. 448]).

Досить цікавими є міркування Миколи Пантелійовича щодо ситуації в країні: «... усі бачать, звідки наші проблеми, але змінити щось не можуть, нема стрижня, суспільство не структуроване й не сконсолідоване» [с. 37]; «українська нація приречена... на оновлення, підживлення генетично й інформаційно в цьому глобалізованому світі» [с. 203], «плодюча земля – це наше багатство і наша ахіллесова п'ята» [с. 208], «мова гине на очах, села нема, а місто зросійщується завдяки засобам комунікацій» [с. 375], «у нас на фірмі заведено строгий україномовний режим, але це скоріше виняток» [с. 387], «українська мова в наочності часто ігнорується» [с. 406].

Отже, видання «Ігор Качуровський – Микола Шкурко: листування. 1994 – 2013. Мюнхен – Ніжин» має визначальне значення для збереження й примноження, відродження вітчизняної культури, історії. Українці мають наслідувати палких патріотів, досліджуючи існуючі лакуни рідного краю та конструюючи новий тип ніжинця – свідомого, відповідального, активного учасника життя країни.

Бутурлим Т. І., канд. пед. наук,
учитель української мови та літератури,
спеціаліст вищої категорії Ніжинського обласного
педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради